ఈ నెల ప్రత్యేకం

మట్నూరి వారి 'కృష్ణాపత్రిక' దర్బారులోని ప్రముఖులలో ఒకరైన **రావూరు వెంకట సత్యనారాయణరావు** డైలీ కాలమిస్టుగా ప్రసిద్ధులు. 1911 లో కృష్ణాజిల్లా ముచ్చిలి గుంటలో జనించిన రావూరు 1938 లో 'కృష్ణాపత్రిక'లో చేరి 'వడగళ్ళు' అనే శీర్షిక నడిపారు. దరిమిలా 1960 ప్రాంతాల్లో ఆంధ్రప్రభ డైలీలో 'టీకా -- టిప్పణం' అనే శీర్షిక ప్రారంభించి, దానినే 'ఆషామాషీ' అనే పేరుతో వ్యవహరించారు. దాదాపు 20 సంవత్సరాలు సాగిన ఆ శీర్షిక రావూరు మార్కు సున్నితమైన హాస్యానికి పెట్టింది పేరు. 'చక్రపాణి' వంటి కొన్ని చిత్రాలకు రచన చేసిన రావూరు హాస్య ప్రచారానికి 'నవ్వండి - నవ్వించండి' అని ఒక ఉద్యమ స్థాయి ప్రయత్నం కూడా చేశారు. హాస్య రచనలో కాక ఇతర రచనలు కూడా చేసిన రావూరు 1983 జులై 1న మరణించారు. ఆయనను గుర్తు చేసుకుంటూ వారి కుమార్తె జ్ఞానప్రసూన గారు వ్రాసిన వ్యాసం తో బాటు అప్పట్లో ఆయన వ్రాసిన 'ఆషామాషీ' కాలమ్ ఒక దానిని కూడా ఈ నెల ప్రత్యేకంగా 'కౌముది' పాఠకులకి అందిస్తున్నాం.

నాన్నగారి జ్ఞాపకాలు

- తటవర్తి జ్ఞాన ప్రసూన

నాన్నగారి (రావూరు సత్యనారాయణగారు) గురించి తలచుకోగానే ఆయన సదా నిమగ్నమై ఉండే సాహితీ కార్యక్రమాలు గుర్తుకొస్తాయి. 1963 లో హైదరాబాదులో భాషా కుటీరం అని ఒక సంస్థ స్థాపించారు. మాఇంట్లోనే చిన్న సభ నిర్వహించారు. స్థానం నరసింహా రావు గారు, గొట్టిపాటి బ్రహ్మయ్యగారు, డాక్టర్ పాటిబండ్ల మాధవ శర్మగారు, శ్రీమతి యల్లాప్రగడ సీతాకుమారిగారు, శ్రీ ఉషశ్రీగారు, ఏడిద కామేశ్వరరావు గారు ఆనాటి సభలో ఉన్నారు.

అప్పటి నుంచి నాన్నగారు భాషా కుటీరంలో సభ్యులు. సన్మానాలు, పుస్తక ఆవిష్కరణలు జరుపుతుండేవారు మధ్యాహ్నం పదకొండు గంటలకు ఊళ్ళోకి ఎవరో ప్రముఖులు వచ్చారని తెలిసేది. సాయంత్రం వారికి సన్మానం చెయ్యాలనుకొనే వారు. శాలువా, పూలదండలు, సన్మానపత్రం, చాయ్ తప్పకుండా ఉండేవి. సన్మాన పత్రం నాన్నగారే వ్రాసేవారు కనుక సరిపోయేది. ఇక శాలువాలకి, పూలదండలకి, పిలుపులకి నేను మా

పెద్దబ్బాయి పరుగులెట్టేవాళ్ళము. ఆ ఏర్పాట్లకి తగ్గట్టుగా సభ బాగానే జరిగేది. సభకు వచ్చిన వారందరూ ఏదో ఒక రంగంలో నిష్ణాతులై ఉండేవాళ్ళు. దానితో సభలో లెక్కకి తక్కువ మంది ఉన్నా నిండుగా ఉండేది. వందరూపాయలలోపే సభ జరిపించేవారు. అధ్యక్షులుగా ఉండమని, ఉపన్యాసకులుగా రమ్మని ఎవరినీ పిలవడం ఉండేదికాదు. సభకి వచ్చిన వాళ్ళే ఒకరు అధ్యక్షులు అయిపోయేవారు, ఒకరు ఉపన్యాసకులు అయిపోయేవాళ్ళు.

నాన్నగారు విజయవాడలో ఉద్యోగం చేసేప్పుడు గాంధీనగరంలో ఉండేవాళ్ళం. ఒకసారి శ్రీ భాట్టం శ్రీరామశర్మ మూర్తిగారికి నాన్నగారు సన్మాన సభ ఏర్పాటు చేశారు. అక్కడే పక్కన ఉన్న హైస్కూలు వాళ్ళుకూడా ఆయన్ని పిలిచారు. ఆయన 'ముందు అటు వెళ్ళి మీ సభకి వస్తా' అన్నారు. వేసవి కాలం పనులన్నీ అయ్యాయి. జంపఖానాలు తెచ్చి వరండాలో పడేశారు. సన్మాన పత్రం నాన్న రాశారు. అమ్మని పిలిచి చదివి వినిపించాను, మంచి కాగితం మీద కాపీ చేసి పక్కన పూలు ఆకులు చిత్రించాను. ఇంకా భాట్టం వారు రావడానికి సమయం ఉంది. నాన్నగారికి మూడుపూటల స్నానం చెయ్యడం ఒక అలవాటు. అలానే ఏ పని చేయాలన్నా పావుకప్పు కాఫీ తాగి ఒక్క సిగరెట్టు కాలిస్తే గాని చేసేవారు కాదు. ఆ రోజుకూడా ఇంకా భాట్టం వారు రావడానికి సమయం ఉంది కదా అనే ధీమాతో, వరండాలో తుండు చుట్టుకుని కూర్చుని సిగిరెట్ కాలుస్తున్నారు. కారు శబ్దం వినిపించింది. మేము మేడ మీద ఉండేవాళ్ళం. ఇంటి వరండాలో నుంచుంటే మెయిన్ రోడ్డు, ఇంకా రెండు సందులు కనిపించేవి. తొంగి చూస్తే ఏముంది భాట్టం గారి కారు మా సందులోకి తిరిగింది..! 'నాన్నా! వారు వచ్చేశారు' అరిచినంత పని చేసాను నేను. నాన్న లోపలికి పరుగెట్టి పంచ, లాల్చీ ఉత్తరీయం వేసుకొచ్చారు. మేము జంపఖానా పరిచి కుర్చీ వేశాము, సుబ్బు అగరు వత్తులు వెలిగించాడు. ఆయన మెట్లెక్కి వచ్చేసరికి నాన్న ఎదురు వెళ్ళి తీసుకు వచ్చారు. అమ్మ శాలువా అవి పళ్ళెంలో పెట్టి అందించింది. కూర్చోపెట్టి ఆయనకి దండ వేసి, శాలువా కప్పి, సన్మాన పత్రం చదివారు, ఆయన పదినిమిషాలు మాట్లాడి వెళ్ళిపోయారు. వందన సమర్పణ సమయానికి కార్యదర్శిని వచ్చింది. ఒకొక్క సారి ఇలా హడావుడి గా జరిగేవి నాన్నగారి సభలు. ఇప్పుడు తల్చుకుంటే ఆశ్చర్యం వేస్తుంది. 50 రూపాయలతో సభ అయిపోయేది.

నేను పుట్టిన ఒకటి రెండు ఏళ్ళ లోపే నాన్న కృష్ణా పత్రికలో చేరారు. అంతకు ముందు, కిరసనాయిలు అమ్మే కొట్లోనూ, కొంతకాలం కరెంటు బల్బులు అమ్మే కొట్లోనూ పని చేసేవారు.

కుటుంబపోషణకోసం ఏ పని చేసినా, ఎప్పటికైనా కృష్ణాపత్రికలో ఉద్యోగం తెచ్చుకోవాలనేది నాన్నగారి ఆశయమట! అందులో ఫుల్‌టైమ్ ఉద్యోగం రాక ముందుఅప్పుడప్పుడూ సినిమా సమీక్షలు వ్రాసేవారట. రోజూ సాయంత్రం కృష్ణా పత్రిక ఆఫీసుకు వెళ్ళివచ్చేవారట. ఆ పత్రిక స్థాపకులు ముట్నూరి కృష్ణారావు గారు తోటలో తిరుగుతుంటే ఆయన వెనకాలే నాన్నగారుకూడా వెళ్ళేవారట.

కృష్ణారావు గారిని ఎవరు తమంతట తాము పలకరించేవాళ్ళు కారు. ప్రజలకి ఆయనంటే అత్యంత గౌరవ భావం ఉండటం వల్ల ఆయన వంక చూడటానికి, పక్కన నడవటానికి భయపడేవాళ్ళు. హిమవన్నగము వంటి ఆకారము. తెల్లటి ఖద్దరు పంచె, లాల్చీ, అంచుల కండువాలు, తలపాగా ఆయన్ని ఒకసారి చూసినవాళ్ళెవరూ ఆ రూపాన్ని మర్చిపోలేరు. "నీ తలపాగా కుచ్చు ధవళించిన శీవియేశీవి అని పువ్వాడ శేషగిరి రావుగారు పద్యం వ్రాశారు. ఒకరోజు నాన్నగారు ఆఫీసుకు వెళ్ళి తోటలో ఆయన వెనకే తిరుగుతున్నారట. కొంచెం సేపు అయాక ఆయన వెనక్కి తిరిగి 'రేపటినుంచి రండి ఆఫీసుకి' అన్నారట. ఇక నాన్నగారి స్థితి " ఆజ్ మేరీ జామీపర్ నహీ హై కదం" అన్నట్లుగా అయింది. ఇంకేమీ అడగకుండా ఇంటికి పరిగెత్తుకుంటూ వచ్చేశారంట. ఆనాటి నుండి పత్రికకే అంకితం. కృష్ణా పత్రికని నాన్నగారు నెత్తిమీద పెట్టుకుని ఎంతగా ఆరాధించేరో మాకూ అంత ఆరాధన ఉండేది. బందరులో కృష్ణాపత్రిక ఆఫీసు ఒక

గురుత్వాకర్షణ కేంద్రం. కవులు, గాయకులు, నటులు, చిత్రకారులు, దేశ సేవకులు, రాజకీయ నేతలు వేదాంతులు, హాస్య ప్రియులు అక్కడ సమావేశమై భావాలు పంచుకునేవారు.

శ్రీ ముట్నూరి కృష్ణారావు గారు పరమ వేదాంతులు, స్వాతంత్ర్య పోరాటంలో పాల్గొని జైలుకు వెళ్ళి వచ్చిన దేశభక్తులు, హాస్యప్రియులు, సాహితీ మూర్తులు. ఆయన నీడలో కృష్ణా పత్రిక ఘనమైన పేరు ప్రతిష్టలు సంపాదించుకొంది. నా చిన్నతనంలో బయట ప్రపంచంతో ఏమీ సంబంధం ఉండేది కాదు. కృష్ణా పత్రిక, సాహిత్యం అంతే!

రావూరు

బందరులో శుక్రవారం నాడు కొత్త సినిమాలు విడుదల చేసేవారు. మినర్వా టాకీసు, బృందావన్ హాలు, కృష్ణ కిశోర్, సరస్వతి అని కూడా ఒక హాలు వుండేదనుకుంటాను, గుర్తులేదు. మినర్వా థియేటర్ యజమానులు కృష్ణా పత్రికలో రివ్యూ వేయించుకోడానికి కొత్త సినిమా గురువారం నాడు ప్రీ రివ్యూ వేసేవారు. నాన్న గారు, మల్లినాథ సూరిగారు వెళ్ళేవారు. ముట్నూరివారు అప్పుడప్పుడూ వెళ్ళేవారు. మామూలుగా ఐతే రోజునాన్న ఆఫీసుకి నడిచివెళ్ళి నడిచి వచ్చేవారు. సినిమా ప్రివ్యూ రోజుమాత్రం ఇంటికి గుర్రపు బండి వచ్చేది. గుర్రపు బండి మీద వెళ్ళటమంటే హుందాగా అనిపించేది. నాన్నని అడగకుండానే తయారరయి బండిలో ఎక్కి కూర్చునేదాన్ని. సినిమా ఏమీ తెలిసేదికాదు. గుర్రపుబండి హుషారు ఒకటి రెండోది సినిమా హాలులో విశ్రాంతప్పుడు కూల్‌డ్రింకు, ఒక కిళ్ళీ ఇచ్చేవాళ్ళు. దానికోసం వెళ్ళేదాన్ని. కిళ్ళీ బందరులో చాలా బాగుండేది. ఇప్పటికీ ఆ తీపితనం తలుచుకుంటే నాలిక మీదకి వస్తుంది. సినిమా పూర్తవగానే నాన్న, అక్కడినుంచి ఆఫీసుకి వెళ్ళి గబగబా రివ్యూ వ్రాసేవారు.

కృష్ణా పత్రిక ఆఫీసులో వెనక తోట ఉండేది. చక్కటి శిల్పాలు ఉండేవి. క్రోటన్స్, పూల మొక్కలు ఉండేవి. ఆ తోటలో తిరిగి పూలుకోసుకుని కాగితం కవరులోపెట్టుకుని వచ్చేదాన్ని. చెక్క మెట్లు వుండి డబ్బా పైన ఒక గాడి ఉండేది. అక్కడ శ్రీ తోట వెంకటేశ్వర రావు గారు చిత్రాలు గీస్తూ ఉండేవారు. అవి సంప్రదాయ సిద్ధంగా, సొగసుగా, లలితంగా ఉండేవి. ఆ మెట్ల పైన "బాతుపూల" తీగ ఉండేది. ఆ పూలు బాతుల్లా ఉండేవి. వైలెట్ రంగులో చుక్కలు ఉండి, ఆకుపచ్చ ముక్కుతో భలేగా ఉండేవి. అవి కోసుకునే దాన్ని. ఆ తీగని 40 ఏళ్ళ తరువాత కల్పన వాళ్ళింటిలో చూశాను. ఆ తీగని వదిలి రాలేకపోయాను. నాన్న రివ్యూ వ్రాయడం అయి కంపోజ్ కిచ్చాక ఇంటికి వెళ్ళేవాళ్ళం. నాకు అదొక విహార యాత్రలా అనిపించేది.

మీటర్ కాగితాలని అరిచేయి అంత వెడల్పున గోధుమ రంగు కాగితాలు జానెడు పొడవు ఉన్నవి వ్రాసుకోడానికి ఆ ఆఫీసువాళ్ళు ఇచ్చేవారు. నాన్న నిద్ర లేవగానే కాఫీ తాగి ఆ కాగితాలు అట్ట ఒళ్ళో పెట్టుకు కూర్చునేవారు. ఎప్పుడూ కాఫీ కప్పు దగ్గర ఉండేది. సిగరెట్టు, వక్కపొడి, అమృతాంజనం సీసా, అగ్గిపెట్టె చుట్టూ ఉండేవి. కాసేపు ఎడమభుజం కుడిచేత్తో వ్రాసుకుంటూ ఆలోచించేవారు. కాసేపు బనీను చేతి అంచు మునివేళ్ళతో పట్టుకు దాన్ని సాగదీస్తూ ఆలోచించేవారు.

గడ్డానికి కలం ఆనించి ఆలోచించేవారు, ఈ ముద్రలన్ని ఇప్పటికీ నాకు బాగా గుర్తు. ఆయన వ్రాస్తుంటే ఆయన ప్రక్కనే కూర్చునేదాన్ని, ఆయన ఒక కాగితం వ్రాసి నా చేతికిచ్చేవారు, చదివేదాన్ని, ఆయన వ్రాయడం పూర్తి అయేసరికి నేను చదవడం అయిపోయేది. అప్పుడు మా అమ్మని పిలిచి చదవమనేదాన్ని. మా అమ్మ "బాగేనే ఉంది." అనేది. పొడుగాటి కాగితాలు ప్రింటు చేసి ప్రూఫులు వచ్చేవి, అవి ఇంటికి దిద్దడానికి తెచ్చేవారు నాన్న, అది చదివేదాన్ని. తరువాత ఎనిమిది పుటలు ఒక ఫారంగా వచ్చేవి. అప్పుడు మళ్ళీ చదివేదాన్ని, చివరికి సంచిక వస్తే కృష్ణాపత్రిక నెలదాకా చదివేదాన్ని.

బందరు ఎవరు వచ్చినా కృష్ణాపత్రిక ఆఫీసును దర్శించకుండా వెళ్ళేవారు కాదు. నాన్నగారు వారిని ఇంటికి భోజనానికి పిలిచేవారు. పదకొండు గంటలకి ఆఫీసు కుర్రాడు వచ్చాడంటే చుట్టాలు వస్తున్నట్లే. చిన్న తాటాకు బుట్టలో లేత వంకాయలు,

దోసకాయలు, బీరకాయలు, పచ్చిమిర్చి, కొత్తిమీర తాజాకూరలు ఒక చిన్ని చీటి ఉండేవి. 'ఫలానా పెద్ద మనిషి భోజనానికి వస్తున్నారు, వారితో ఒకరిద్దరు రావచ్చు' అని నాన్న వ్రాసేవారు. తొమ్మిదేళ్ళ దాకా మా అమ్మకి సరుకులు నేనే తెచ్చిపెట్టేదాన్ని, నాన్న ఏమీ పట్టించుకునేవారు కాదు. నేను బయటికి వెళ్ళడం మానేసాక మా అమ్మ ఎవరైనా హఠాత్తుగా వస్తే చాలా కంగారు పడిపోయేది.

వచ్చిన వాళ్ళు విందు అయిపోయాక నాన్న కొత్త రచనలు వారికి చదివి వినిపించమనేవారు. నేను ఆస్థాన చదువరిని. ఒక రచనని ఎన్ని సార్లు చదవమన్నా చదివేదాన్ని. పదకొండేళ్ళు వచ్చేదాకా మా నాన్నగారి చొక్కా పట్టుకు తిరిగేదాన్ని. ఆయనకి చాలా ప్రేమ, చక్కగా వ్యక్తం చేసేవారు. మా అమ్మకి అంతకు పదిరెట్లున్నా వెలికి తీసేది కాదు.

కృష్ణా పత్రికకి బోలెడు పుస్తకాలు వచ్చేవి, అవి నాన్న తెస్తే అన్నీ చదివేదాన్ని. నవలలు, కథలు ఎన్నో. కొంచెం పెద్దయ్యాక అడవి బాపిరాజుగారి 'నారాయణరావు' నవల చదివాను. నాకు అలాటి అన్న లేడని చాటుగా వారం రోజులు ఏడిచాను, కళ్ళు వాచి, ఎర్రబడ్డాయి. ఒకరోజు నాన్న చూసి, 'ఎందుకమ్మా కళ్ళు అలా ఎర్రబడ్డాయి?' అన్నారు. నాన్న గుర్తించారని తెలియగానే భోరున ఏడిచాను, 'ఎందుకమ్మా కన్నీళ్ళు, ఏమయింది? అన్నారు. 'నాకు నారాయణరావు లాటి అన్నయ్య లేడని ఏడుపొచ్చింది' అన్నాను. 'బాగుందమ్మా! తమ్ముడైతే తెచ్చి ఇవ్వగలను కాని అన్నయ్యనెలా తెస్తాను' అని నవ్వేవారు.

మా నాన్నగారి అలవాటు పొద్దుటిపూట పూల పొట్లాము తేవడం, రాత్రి మిఠాయి తేవడం. ఆ మిఠాయి తింటే గాని నిద్ర వచ్చేదికాదు. మా నాన్నగారు ఆఫీసునుండి ఆరుగంటలకి బయలుదేరి మల్లినాథ సూరిగారిని వెంటపెట్టుకుని కాఫీ తాగడానికి వెళ్ళేవాళ్ళు. బందరులో రాబర్ట్‌సన్ పేట కుదురు అని వుండేది అక్కడ మంజప్ప హోటలు, ఇడ్లీ, గారె, వడ, పెసరట్టు దోసె బ్రహ్మాండంగా చేసేవాడు. కాఫీ అంటే మంజప్ప కాఫీనే. అక్కడ కాఫీ కాస్త వాసన ఊరంతా వ్యాపించేది. ప్రతివాడిని పిల్చుకొచ్చేది. అక్కడ చర్చలు చేస్తూ ఎనిమిది గంటలకి ఇంటి ముఖం పట్టేవారు నాన్న. పక్కనున్న వాళ్ళతో కబుర్లాడుతూ రోడ్ల మీద గంటల తరబడి నిలబడేవారు. ఆయనని వాళ్ళు వదిలేవాళ్ళు కాదు. ఇంటిదాకా వచ్చి వాకిటిలో నిలబడి మళ్ళీ కబుర్లు.. తొమ్మిదయేసరికి నాకు నిద్ర వచ్చేది కానీ మిఠాయి తినకుండా ఎలా? వరండాలో నిల్చుని దగ్గినా, తుమ్మినా నాన్న వచ్చేవారు కాదు. కిందకి దిగి వెళ్ళి తెచ్చుకోవడం సభ్యత కాదుకదా? ఒకోసారి నిద్రపోయేదాన్ని. తెల్లారిలేచి నాకు మిఠాయి తేలేదని పోట్లాడేదాన్ని. నాన్న వచ్చి నిద్రలేపి తినిపించేవారు. 'నువ్వు తిన్నావమ్మా! నేనే నోట్లో పెట్టా, ఇదిగో ఈ పొట్లాం ఆకులు చూడు' అని చూపించేరు. నవ్వి ఊరుకునేదాన్ని. అలాంటి పితృ ప్రేమ దొరకడం ఎంతో దుర్లభం.

కృష్ణా పత్రికలో ఉండగా నాన్నగారు చాలా నవలలు, కథలు, వ్యాసాలు, వడగళ్ళు వ్రాసారు. కీర్తి, తలంబ్రాలు, ఏరువాక, పరితాపం అనే నాటికలు వ్రాసారు. నాటకం రిహార్సిల్స్‌కి నాన్నగారితో పాటు వెళ్ళేదాన్ని. ఒకరోజు ఒక నటీమణి ఇంటిలో రిహార్సిల్స్‌కి వెళ్ళాను. చిన్నతనం కదా? లోపలికి తొంగి చూశా. పెరటిలో ఒకాయన చేపని రాతిమీద వేసి రుద్దుతున్నాడు. తరువాత వచ్చి హీరో డైలాగులు చెప్పాడు. ఇంటికి వస్తూ నాన్నని అడిగాను, 'నాన్నగారూ అతను హీరో కదా! అక్కడ వాళ్ళింటిలో పని ఎందుకు చేస్తున్నాడు? ' అని. 'అంతేనమ్మా! మంచి వేషం వెయ్యాలంటే ఎన్నో తిప్పలు పడాలి, ఎంత మందినో మంచి చేసుకోవాలి' అన్నారు.

నాన్నగారు సాహిత్యంలో దాదాపు అన్ని ప్రక్రియలు చేపట్టారు. ముఖ్యంగా హాస్య రచనలు కుప్పలు కుప్పలుగా వ్రాసారు నిత్యం. కాని ఆయనకి రావలసిన ప్రఖ్యాతి రాలేదు. రాలేదని ఆయన ఎప్పుడూ అనుకునేవారు కాదు. ఆయన స్థిత ప్రజ్ఞత్వమే మాకు శ్రీరామ రక్ష అయింది. తప్పటడుగుల నాడే పద్యాలు పాటలు వినిపించి, కొత్తలోకంలో నడిపించారు నాన్నగారు. ఒక కవికి బిడ్డగా పుట్టడం మహద్భాగ్యం. ఐహిక సుఖాలకు అర్రులు జాచకుండా ఉన్నదానితో సంతృప్తి చెందడం చెప్పక చెప్పారు. ***

రావూరు సత్యనారాయణగారు నేను ఆంధ్రప్రభలో ‘కులాసా కబుర్లు‘ మానేసిన చాలా సంవత్సరాలకి ‘ఆషామాషీ‘ మొదలెట్టారు. ఆయన కృష్ణాపత్రికలో ‘వడగళ్ళు‘ రచయితగా ప్రసిద్ధులు. చాలా సంవత్సరాలపాటు చాలా హృద్యంగా, జీవన సమస్యల్ని ఆవిష్కరిస్తూ ‘ఆషామాషీ‘ నడిపారు. తరువాత నేను ఆంధ్రజ్యోతిలో ప్రారంభించిన ‘జీవన్ కాలమ్‘ ఆ పత్రిక మూతపడేంతవరకూ నిర్వహించి, తరువాత వార్తలో నిర్వహించిన ‘గొల్లపూడి కాలమ్‘కి వీరంతా స్ఫూర్తి.

ఒకానొక కాలమ్‌లో రావూరు గారు - మిత్రుల్ని కలిసే రకరకాల తరహాలను వివరించారు. దాంట్లో నా గురించి రాస్తూ "మిత్రుడు మారుతీరావు కలిసినప్పుడు ‘తప్పకుండా రేపు మా ఇంటికి రండి. సరదాగా గడుపుదాం. మా ఇల్లు అడిగితే ఎవరయినా చెపుతారు. మనం ఇలా కలుస్తూండాలి‘ అంటాడు. ఇల్లు గుర్తు తెలీక కలుసుకోక పోయినా బెంగ పెట్టుకోడు. ఫోన్ చెయ్యడు. స్నేహం మీద విశ్వాసం తగ్గించుకోడు. మళ్ళీ కలిసినప్పుడు అంతే ఉత్సాహంగా ‘మనం సరదాగా కలుసుకోవాలి‘ అంటాడు" అని అన్నారు.

- గొల్లపూడి మారుతీరావు

ఆషామాషీ కబుర్ల రావూరు (1960ప్రాంతాల్లో వచ్చిన కాలమ్ ఇది)

రూపాయి - పాపాయి

ధర పెరిగిన తర్వాత, డబ్బు విలువా, దానితో మనుష్యుల విలువా కూడా తగ్గింది. ఏదైనా కొనాలంటే, ఎక్కువ ధర పెట్టడమే కాదు - అమ్మే వాళ్ళ చేత అనేక మాటలు పడాల్సి వస్తోంది.

ఇదివరలో ఎవరైనా బేరానికి వస్తే "అయ్యా బాబు దయచెయ్యండి. తమరికేం కావాలి - పెద్దలు మీరు మళ్ళీ మాకొట్టుకు రావద్దా?" అంటూ ఉండేవారు. ఇప్పుడీ మాటలెక్కడా వినిపించడం లేదు. "ఏమిటయ్యా నీకేం కావాలి."

"తొందరగా ఉంటే వెళ్ళు"

"అంతకు తక్కువ రాదు. వెళ్ళు వెళ్ళు."

"ధర తగ్గించాలా! కొన్నాళ్ళు పోయిన తర్వాత రా -"

"నువ్వు రాకపోతే వందమంది వస్తారు -" ఇలాటి పదజాలం దొర్లుతోంది. సంసార భారం నెత్తిన పెట్టుకున్నందుకు, ఇవన్నీ భరించి, ఆ దుకాణదారుని సింహాసనం మీద కూర్చున్న ఒక మహారాజుగా భావించి, చేతనైతే సీసపద్యం చదివో లేకపోతే వచనంలో పొగిడో, ఆ వస్తువు చేత పట్టుకు రావడం తప్పడం లేదు.

కూరల దుకాణాల వద్దకు వెడితే - ఎంత నమ్రత ప్రకటించాలి! కూరలు ఏరుదామంటే

"అదేంపనికి రాదు. కావలిస్తే ఇంటికి పట్టుకు వెళ్ళి ఏరుకో, అక్కరలేకపోతే వెళ్ళిపో" అంటాడు దుకాణదారు.

మొన్న ఒకసారి వంకాయలు కొంటున్నాను. తూచి ఇవ్వబోతున్నాడు. ‘రాళ్ళు సరిగా ఉన్నాయా?‘ అన్నాను. తక్కెట్లో వంకాయలు గభాలున గుమ్మరించి "తనిఖీకొచ్చారా - తమరు! అసలు నీకు అమ్మను వెళ్ళు" అంటూ మొదలు పెట్టాడు. ధరను గురించి మాట్లాడకూడదు. సరిగదా - రాళ్ళ విషయం అడక్కూడదు. త్రాసులో వారుంటే అడక్కూడదు. తూకం కొంచెం నిలబెట్టమని అంతకన్నా అడక్కూడదు.

పేరుకి మాత్రం - కొందరిళ్ళలో భర్తలున్నట్టు - ఒక పళ్ళెంలో ముఖాలు మారీ, శిఖాలు చెరిగీ అలాపడి ఉంటాయి రాళ్ళు. వాటిని గురించి ఆలోచించక్కరలేదు. రెండో పళ్ళెంలో కూరల్ని కుంచెంతో కొలిచినట్లు కొలుస్తాడు గాని, తూచడం కనపడదు. వ్యక్తుల కడగళ్ళకు తోడు ఈ రాళ్ళు ఒకటి!

మా ఇంటి వద్దకు ఒక ముసలమ్మ కాయగూరలు తెచ్చేది. ఆవిడ దగ్గర ఒకరోజు ఉన్న రాళ్ళు మర్నాడు ఉండేవి కావు. ప్రతిరోజూ మారుస్తుంటే ఎక్కడ అడిగేది, ఒక రోజైతే పోట్లాడటానికి అవకాశం ఉంటుందిగాని.!

ఆ రాళ్ళు చాలా విచిత్రంగా ఉండేవి. శనివారం అన్నీ శివలింగాల రూపంలో ఉండేవి. ఆదివారం అన్నీ - త్రొక్కుడు బిళ్ళ ఆటలో పిల్లల ఆడే రాళ్ళలాగా గుండ్రంగా ఉండేవి. ఒకనాడు అన్నీ నలచదరం - ఒకరోజున మాత్రం ఒక రాతి ముక్క, ఒక ఇనుపముక్కా వేసుకుని వచ్చింది.

శివలింగాలు తెచ్చిననాడు కూరకొనుక్కుని, డబ్బులిచ్చి వాటిని కళ్ళకు అద్దుకు రావడం మా వంతు అయ్యేది. గుండ్రంగా ఉన్న రాళ్ళు తెచ్చిననాడు - ఇవ్వాళ మనపని సున్నా - అని లోలోపల పాడుకుంటూ ఇంట్లోకి పోవడం జరిగేది.

ఆవిడ దగ్గర భూగర్భ పరిశోధకులకు పనికి వచ్చే రకాలు కూడా కొన్ని ఉన్నాయేమోననిపిస్తుంది. ఏ రాతితో తూచినా ఒప్పుకోవలిసిందే! - సరిగా లేవు అంటే -

"కూర తూచి ఇస్తా.... మీ ఇష్టం వచ్చిన చోటికి పోయి తూయించుకురండి" అని సవాల్ చేసేది.

మొన్న మా మిత్రుడొకడు కూరల దుకాణానికి వెళ్ళి "ఏమిటయ్యా పొట్లకాయ నిండా ఇలా పొడలున్నాయి?" అన్నాడట "మనుష్యులకే ఉన్నాయి. పొట్లకాయకు ఉండవా? అయినా అవన్నీ దోమకాట్లు. మనం దుప్పటి కప్పుకుంటే దూరి కుడుతున్నాయి. దొడ్లలో ఉండే కాయల్ని కుట్టడం ఆశ్చర్యమేమిటి" అని దబాయించాడట వాడు.

మొన్న వేసవి కాలంలో మామిడి పండ్లు కొంటూ ఒకాయన "డజను కొన్నాగా, పదమూడో పండేది?" అన్నాడట.

"పదమూడో పండు తలపండే" నని ఆ బేరగాడు, తట్టెత్తుకుని దబదబా వెళ్ళిపోయాడట.

మొన్న ఒకావిడ బజారునుంచీ వస్తూ పోనీ పిల్లలకేమైనా కొనుక్కుపోదామని మిఠాయి దుకాణానికి వెళ్ళి "ఒక బేడ చేగోడిలియ్యినాయనా" అందట. ఆ అంగడిదారుడు బేడకయితే జీడీలు కొనుక్కోవమ్మా" అని ఇచ్చి వేశాడట.

ఎక్కడికిపోయినా అణాబేరాలు, బేడా బేరాలు ఉండటం లేదసలు. పావలా తక్కువ అయితే ఎవరూ పలకరించరు సరిగదా - పైగా విసుక్కొంటారు. వారినేదో అవమానించినట్లుగా.

మొన్న ఒక రోజున మా ఇంటికొచ్చిన బంధువుల పిల్లలు బఠానీలు అమ్మే ఆయన్ని మేడమీదికి పిలిచి - ఒక అణా మరమరాలివ్వమన్నారట.

అక్కడితో ఆయనికెక్కడలేని కోపం వచ్చింది. "అణా కోసం ఇన్ని మెట్లెక్కిస్తారా? పావలా బేరమన్నాలేదే ఎందుకు పిలవాలి?" అని పోట్లాడాడు.

"మరమరాలిక్కూడా పావలా లెక్కడ పెడతామయ్యా, పిల్లలు అణావి కొనుక్కుంటారు. అంతకంటే ఎక్కువదేనికి?" అని ఆ పిల్లల తల్లి వెళ్ళి కల్పించుకుని చెప్పింది.

"అణా బేరమని క్రిందవుండగానే చెప్పాలి - లేకపోతే దిగిరావాలి - అంతేగాని, దొరలల్లే కూర్చుని నౌకర్లను పిలిచినట్టు అణా బేరాల పరువు అలా ఉంది. వస్తువు రాకపోగా, కుస్తీలకు తయారవుతున్నారు. "

అందుకని ఏ బేరానికి వెళ్ళినా, ఎవరిని పిలిచినా భయం వేస్తోంది. ధరలు తగ్గవు, గృహస్తుల దగ్గిర డబ్బులు పెరగవు. ఈ అసందర్భ పరిస్థితుల్లో పడి, కొట్టుకు పోవలసిందే గాని, నెట్టుకు తిరిగే అవకాశం లేదు.

మొన్న ఒకరింట్లో పెళ్ళి కొడుకు యాపిల్ కావాలన్నాడట. మామగారు సణుక్కుంటూనే సైకిలిచ్చి కొడుకుని బజారు పంపాడు. అతడు తిరిగొచ్చి 'యాపిల్ రూపాయి చిన్న రకంది' అని చెప్పాడట ఆ గృహస్థు "బాబోయ్ రూపాయే" అని ఉలిక్కిపడ్డాడట.

కొనితేకపోతే అల్లుడికి కోపం వస్తోంది. ఒక రోజు కొంటే ప్రతీరోజూ అడుగుతాడేమో! ఇలా బాధపడి చివరకు - ఒకటి తెప్పించాడట.

ఆయన పెళ్ళాన్ని పాపాయి అని పిలుస్తాడు. ఆ రోజంతా పావుగంట కొకసారి పాపాయి అని ఆవిణ్ణి పిలిచి రూపాయి అంటూ కూర్చున్నాడట. ఈ పాపాయి - రూపాయి గొడవ, అల్లుడి మూడు నిద్రలయ్యే దాకా సాగుతూనే ఉంది.